

Fordonstvättar och depåer

Rapport från tillsyn 2014

stockholm.se

Rapport från tillsyn över biltvättanläggningar 2014
Mars 2015

Dnr: 2015-003116

Kontaktperson: Mari Fagerholm, Miljöförvaltningen

Sammanfattning

Miljöförvaltningen utövar tillsyn över de fordonstvättar, tåg- och bussdepåer som finns inom staden. För dessa verksamheter utgör kontroll av utsläpp till vatten en central del av tillsynen. Avloppsvattnet från fordons- och tåg tvättarna belastar miljön och reningsverken, främst med metaller och oljor. De anmälningsskyldiga fordonstvättarna är förelagda att ta veckoprover på utgående renat avloppsvatten. Även de mindre anläggningarna har förelagts att utföra veckoprovtagning. I övrigt kontrolleras kemikalie- och avfallshanteringen samt egenkontrollen.

Förvaltningen noterar en stabil nivå vad gäller reningsresultat från fordonstvättarna. Under året har flera anläggningar arbetat med att förbättra reningsanläggningarna. På depåerna har förvaltningen genom ett systematiskt arbetssätt kunnat skapa en bra grund och liknande nivå vad gäller egenkontroll och kunskaper hos depåerna om deras egen verksamhet. Alla depåer har också förbättrat sin kemikaliehantering.

Tillsynsarbetet under 2015 kommer fortlöpande att ske med tillsynsbesök och kontroll av utsläpp till vatten. Under 2015 genomförs en kampanj, "Biltvättar helgen", tillsammans med Stockholm Vatten i syfte att få stadens medborgare att tvätta sina bilar på en biltvätt.

Innehåll

Sammanfattning	3
Bakgrund	5
Fordonstvättar	5
<i>Så sker tillsyn av fordonstvättar</i>	5
Depåer	6
<i>Så sker tillsyn av depåer</i>	6
Resultat från provtagning och erfarenheter från tillsynen 2014	7
Resultat från provtagningen, fordonstvättar	7
Erfarenheter från tillsynen, fordonstvättar	8
Erfarenheter från tillsynen, depåer	9
Framtida tillsyn och aktiviteter	10
Tillsyn 2015 fordonstvättar	10
Tillsyn 2015 Depåer	10

Bakgrund

Fordonstvättar

I Stockholm stad finns knappt 70 stycken tvättanläggningar för personbilar och tyngre fordon. De varierar mycket i storlek och finns i regel i anslutning till andra anläggningar som bensinstationer, bilverkstäder och parkeringsgarage. Huvuddelen av dessa anläggningar är anmälningspliktiga med mer än 5000 fordonstvättar per år. På åtta anläggningar tvättas mellan 2000 och 5 000 bilar per år och därutöver finns en rad verkstäder, rekonditioneringsfirmor etc. där tvätt förekommer i varierande omfattning.

Huvuddelen av de anmälningspliktiga anläggningarna är publika automatbiltvättar. Det finns också anmälningspliktiga anläggningar för tvätt av bussar och andra tyngre fordon samt hyrbilsfirmor etc. som tvättar mer än 5000 bilar per år. De mindre anläggningarna utgörs främst av bilverkstäder där man utför tvätt. I övrigt är det hyrbilsfirmor eller andra verksamheter där man tvättar sina bilar internt här sker tvätten ofta manuellt.

Miljöpåverkan från fordonstvättar består i utsläpp till vatten av metaller, oljeprodukter och organiska ämnen som kommer från bl.a. fordon, däck och tvättkemikalier.

Så sker tillsyn av fordonstvättar

Kontroll av avloppsvatten från fordonstvättar utgör en central del av tillsynen. Från 2006 och framåt har alla anmälningspliktiga verksamheter i Stockholms stad förelagts att utföra veckoprovtagning på det utgående renade vattnet. Sedan 2010 tar också de mindre tvättarna ett veckoprov.

För de anläggningar där genomförd provtagning visat goda resultat under ett par provtagningssäsonger i följd, har förvaltningen bedömt att ett veckoprov under den hårdast belastade perioden, januari till mars, är tillräckligt. Det betyder dock inte att anläggningen kan fortsätta att ta ett veckoprov om inte utsläppsvärdena klaras. En skärpning av kraven från ett till två veckoprov sker om provresultaten visat på förhöjda värden. Vid nyanmälan av tvättanläggningar och när anmälningspliktiga verksamheter får nya verksamhetsutövare kräver förvaltningen två veckoprover under vintersäsongen.

För de mindre anläggningarna har föreläggande om ett veckoprov meddelats.

Veckoprovtagningen innefattar krav på analys av bly, kadmium, krom, koppar, nickel, zink och olja. Riktvärdena som tillämpas anges av Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutet (SPBI) och

baseras på de riktvärden som fanns i det nu upphävda allmänna råd (96:1) om fordonstvättar som Naturvårdsverket utfärdat.

I övrigt består tillsynen av kontroll av hantering av kemikalier och avfall samt efterlevnaden av egenkontrollförfordningen. I tillsynen läggs även fokus på klimatfrågor. Vid tillsynsbesöken diskuteras hur företagen kan bidra till att minska energianvändningen och utsläppen av växthusgaser.

De större anmälningspliktiga anläggningarna får årliga tillsynsbesök. De mindre anläggningarna besöks vartannat till vart tredje år.

Tillsynen av biltvättsbranschen sker i nära samarbete med de handläggare som utövar tillsyn över verkstadsbranschen eftersom många verkstäder även utför tvätt av bilar, men i mindre skala. Dessa verkstäder tvättar färre än 2000 fordon per år. Regelbundna möten och täta informationsutbyten sker mellan branscherna.

Depåer

Miljöförvaltningen utövar tillsyn över fjorton tåg- och bussdepåer inom Stockholms stad. Det finns åtta depåer för spårbunden trafik och sex stycken för bussar. Samtliga depåer är anmälningspliktiga verksamheter enligt miljöbalken. De flesta depåerna är anmälningspliktiga tvättanläggningar men även anläggningarnas verkstäder och bränslehantering är anmälningspliktiga.

Vid tåg- och bussdepåer kan det förekomma flera olika typer av verksamhet bl.a. verkstad, lackering, tvätt av fordon och detaljtvättar, tankning, lagring av bränslen och klottersanering. Verkstäderna kan innefatta allt från fordonsverkstäder till mekaniska verkstäder där man svarvar hjul till tågen och tillverkar detaljer. Det kan således finnas en mängd olika miljöaspekter att beakta vid depåverksamheter t.ex. utsläpp av process- och tvättvatten, som innehåller metaller, oljor och andra oönskade ämnen. Buller är en annan viktig miljöaspekt på depåerna.

Så sker tillsyn av depåer

Depåerna får liksom de större fordonstvättarna årliga tillsynsbesök. I likhet med fordonstvättarna kontrolleras avloppsvatten från anläggningarna, samt kemikalie- och avfallshantering, egenkontroll och arbete med att minska energianvändningen.

Provtagning på utgående vatten har tidigare skett i olika grad på depåerna. Under en period år 2013 har tågdepåerna tagit

månadsvisa prover i samband med att Stockholm Vatten reviderat riktlinjerna för utsläpp till avlopp från tågtvättar. Förvaltningen kommer under våren 2015 att förelägga alla depåer om provtagning. Kraven kommer att gälla två veckoprovtagningar, en på sommaren och en på våren, och innefatta analys av bly, kadmium, krom, koppar, nickel, zink, antimon och olja.

Resultat från provtagning och erfarenheter från tillsynen 2014

Resultat från provtagningen, fordonstvättar

Analysresultat från provtagning under vintern 2013/2014 redovisas i bilaga 1.

Under året har provresultat inkommit från 55 anläggningar. För några anläggningar har det andra veckoprovet inte inkommit. Ett par anläggningar har av olika anledningar inte utfört några prover alls.

Av de kompletta provresultat som inkommit framgår att 30 anläggningar av 47, vilket motsvarar 64 %, klarar riktvärdena enligt föreläggandet. Det är en ökning jämfört med år 2013 där 59 % av anläggningarna klarade riktvärdena. Slutsatsen är en svag ökning varje år sett över flera år, vilket är positivt.

Vid bedömning av provresultaten används Svenska Petroleum och Biodrivmedel Institutets (SPBI) riktvärden för nya anläggningar som anger följande maximala föroreningsmängder per tvättad personbil:

- Samlingsparameter (bly, krom & nickel) 5 mg/fordon
- Kadmium 0,10 mg/fordon
- Zink 50 mg/fordon
- Mineralolja 2,5 g/fordon

Ovanstående kompletteras med Stockholm Vattens riktvärde för koppar som är 30 mg/fordon.

För anläggningar för tvätt av tunga fordon accepteras tre ggr så höga värden.

Den parameter som många anläggningar historiskt sett haft, och fortfarande har problem med att klara är riktvärdet för zink. Förvaltningen ser dock en tydlig förbättring av utsläppen av zink. Många anläggningar har också svårt att klara riktvärdet för samlingsparametern för bly, krom och nickel. Andra anläggningar

har haft höga värden på oljeindex. Glädjande är att de flesta klarar riktvärdet för kadmium som är en av de metaller som är prioriterad att minimera i slammet. De högst prioriterade parametrarna ur miljösynpunkt är förutom kadmium, samlingsparametern för bly, krom och nickel.

Vid bedömningen av analyssvaren tas hänsyn till felmarginaler på analysresultaten.

De anläggningar som överskridit riktvärdena uppmanas att utreda orsaken till de höga värdena samt att vidta åtgärder. Det handlar i huvudsak om att trimma in anläggningen och se över egenkontrollen och rutinerna kring skötseln av anläggningen. Dåliga värden kan också bero på att provtagningen inte utförts korrekt.

Analysresultaten påverkas av en mängd olika faktorer som t.ex. typ av rening på anläggningen, vilken kemikalieförbrukning anläggningen har, recirkulationsgrad för tvättvattnet, användning av petroleumbaserade avfettningsmedel, var provtagningspunkten sitter mm.

För att kunna tolka provresultaten och göra en bedömning av vilka åtgärder som krävs, har förvaltningen med start år 2013 krävt en mer utförlig rapport som ska innehålla en beskrivning av anläggningen, provtagningsförfarande, beskrivning av provpunkt etc. utöver själva provtagningsresultaten. Med en förbättrad rapportering ökar förvaltningens möjlighet att bistå verksamhetsutövarna i att tolka provresultaten och bedöma vilka eventuella åtgärder som krävs.

Erfarenheter från tillsynen, fordonstvättar

Under 2014 har flera anläggningar arbetat med att förbättra reningsutrustningen. Enstaka fordonstvättar har även bytt hela tvätt- och reningsanläggningen.

Mycket arbete har skett med att förbättra rutinerna kring vattenprovtagningar och redovisning av resultaten. Flera bensinstationer med fordonstvätt har utsett särskild personal som ansvarar för tvätt- och reningsutrustning. Förvaltningen har också haft dialog med provtagningsfirmor i syfte att tydliggöra hur provtagning och redovisning av provtagningsresultaten ska ske. Allt eftersom verksamhetsutövarna och provtagningsfirmorna får bättre rutin på hur resultaten ska redovisas minskar även den tid som behöver läggas på att begära kompletteringar etc.

Energi frågan är något som uppmärksammas allt mer hos fordons-tvättarna. Det varierar mycket mellan verksamhetsutövarna hur mycket man arbetar med frågan. Dock ser förvaltningen en tendens hos företagen att börja arbeta med att minska energiförbrukningen. Exempel på åtgärder som vidtas vid fordonstvättarna är installation av rörelsestyrd belysning och byte till ledlampor i tvätthallen.

De vanligaste bristerna på fordonstvättarna är kemikalierhantering och brister i egenkontrollen. Där ser förvaltningen att de ägarbyten och byten av stationsföreståndare som sker på fordonstvättarna är en bidragande orsak. Många gånger finns brister i rutinerna kring överlämnande av information vid byten och därför behöver tid läggas på att arbeta upp kunskapsnivån hos verksamhetsutövarna. Förvaltningen arbetar med detta genom dialog med bl.a. OKQ8 på central nivå där man tittat på bolagens utbildningar.

Stickprovskontroller gjordes på bilvaxer för att undersöka eventuella förekomster av fluorerade ämnen i den typen av produkter. Fluorerade ämnen kan förekomma i bilvårdsprodukter eftersom de har mycket goda vatten- och smutsavvisande egenskaper. Säkerhetsdatablad begärdes in på de bilvaxer som finns till försäljning på fordonstvättarna. Säkerhetsdatabladen granskades sedan men inga fluorerade ämnen kunde hittas.

Erfarenheter från tillsynen, depåer

På depåerna har ett stort arbete skett med att systematiskt gå igenom anläggningarna för att stämma av i vilken utsträckning verksamhetsutövarna har koll på sin verksamhet och skapa en bra grundnivå på egenkontrollen. Arbetet har också handlat mycket om att hitta nya rutiner och arbetssätt, både för verksamhetsutövarna och vid tillsynen. Att skapa kontinuitet i tillsynen både vad gäller arbetssätt och handläggare har varit i focus under de senaste åren.

Utöver det systematiska arbetet med egenkontroll och identifiering av kunskapsnivån på depåerna har kemikaliehanteringen hos alla anläggningar kontrollerats. Alla depåer har förbättrat sin kemikalieförvaring. Många anläggningar har också blivit bättre på att anpassa inköpet av kemikalier efter förbrukningen. På så sätt undviks hantering och lagring av stora mängder kemikalier, vilket medför mindre risk för spill och olyckor men även kostnader för utrymme och invallningar. Under året har det skett ett aktivt arbete med att ta fram VA- kartor på anläggningarna.

Framtida tillsyn och aktiviteter

Tillsyn 2015 fordonstvättar

Tillsynen på biltvättarna kommer att fortlöpa som tidigare med årliga tillsynsbesök på de större anläggningarna och besök var tredje år på de mindre anläggningarna. Fortsatt fokus kommer att riktas på att vidta åtgärder vid dåliga provresultat på avloppsvattnet.

Förvaltningen kommer att arbeta vidare med att söka efter fler företag som utför tvätt av fordon. Det finns troligtvis fler mindre biltvättar i exempelvis garage men även transportfirmor etc. som utför tvätt av fordon. Detta är ett arbete som sker kontinuerligt.

Under 2015 genomförs en kampanj tillsammans med Stockholm Vatten, "Biltvättarhelgen". Kampanjen initierades av Svenskt Vatten 2014 och är tänkt att återkomma årligen. Syftet med kampanjen är att få fler privatpersoner att välja att tvätta sina bilar vid en biltvättsanläggning med rening istället för att tvätta bilarna hemma på tomten. Inom kampanjen sker annonsering via Hallå Stockholmare och foldrar tas fram som fordonstvättarna kan dela ut på sina anläggningar. Förvaltningen har informerat de större bensinbolagen och andra fordonstvättar om kampanjen.

På några års sikt kommer flera stora biltvättar att läggas ner då bensinstationer med tvättar flyttas, t.ex. på grund av byggnationen av nya Slussen och utvecklingen av området vid Globen.

Tillsyn 2015 Depåer

Tillsynen av depåerna kommer att fortgå med årligt besök. Arbetet kommer i huvudsak att utgöras av fortsatt arbete med kontroll av kemikalie- och avfallshantering, energifrågor och egenkontroll, så som att följa upp arbetet med att ta fram VA- kartor.

Depåerna kommer från om med år 2015 att ta veckoprover på utgående avloppsvatten. Det innebär arbete med att granska analysresultat och skapa rutiner kring provtagning och redovisning hos verksamhetsutövarna.

Några anläggningar kommer under de närmaste åren att flytta. t.ex. Alviksdepån för tvärbanan och Nockebybanan som flyttar till en depå i Ulvsunda.